



Locatie Molenwatering

Protocol  
Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

Meldcode met afwegingskader 2019

# Inhoudsopgave

<b>Inleiding</b> .....	<b>2</b>
<b>Verbeterde meldcode met afwegingskader</b> .....	<b>3</b>
<b>De meldcode</b> .....	<b>3</b>
<i>Meldnormen</i> .....	3
<i>Situaties van onveiligheid</i> .....	3
Acute onveiligheid .....	4
Structurele onveiligheid .....	4
Disclosure .....	4
<i>Afwegingsvragen</i> .....	4
<b>Overzicht wettelijk verplichte stappen</b> .....	<b>5</b>
<b>Omschrijving van de stappen</b> .....	<b>6</b>
<i>Stap 1: In kaart brengen van signalen</i> .....	6
<i>Stap 2: Collegiale consultatie</i> .....	6
<i>Stap 3: Gesprek met betrokkene(n) en kind</i> .....	6
<i>Stap 4: Wegen van geweld en/of kindermishandeling</i> .....	6
Vijf afwegingsvragen .....	7
1 .....	7
2 .....	7
3 .....	7
4 .....	7
5 .....	7
<i>Stap 5: Beslissen met Veilig Thuis</i> .....	7
<b>Wettelijke verplichtingen</b> .....	<b>9</b>
<i>Verantwoordelijkheid</i> .....	9
<i>Vertrouwelijke informatie</i> .....	9
<i>Documenteren</i> .....	10
<i>Instructie gebruik Kindcheck</i> .....	12
<i>Deskundigheid eerge relateerd geweld/meisjesbesnijdenis</i> .....	12
<i>Meldrecht, meldplicht en zorgplicht</i> .....	12
<b>Participatie van de leerling</b> .....	<b>14</b>
<i>Leerling als cruciale gesprekspartner</i> .....	14
<i>Recht op klacht en verzet</i> .....	14
<b>Bijlage 1 In gesprek met ouders/volwassenen</b> .....	<b>15</b>
<b>Bijlage 2 Definities en voorbeelden acute, structurele onveiligheid en disclosure</b> .....	<b>17</b>
<b>Bijlage 3 Format documenteren meldcode MW</b> .....	<b>19</b>

## Inleiding

Als het thuis misgaat, is school vaak de plek waar kinderen zich nog prettig voelen. Juist daar laten ze als eerste signalen doorschemeren.

In het voortgezet onderwijs wisselt de leerling meermaals per dag van leerkracht en ook het voeren van oudergesprekken is soms lastig. Leerkrachten willen een goede relatie met ouders; die komt soms onder druk te staan. Maar wat doe je dan als leerkracht? Is er sprake van kindermishandeling? Wat als ik ernaast zit?

Dit protocol 'Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling' helpt je bij deze lastige vragen. Dit protocol geeft, in de vorm van een stappenplan, handvatten hoe te handelen bij een vermoeden van huiselijk geweld en kindermishandeling en wie verantwoordelijk is voor het zetten van de stappen.

Vanaf 1 juli 2013 is de Wet Meldcode ingevoerd. Deze stelt scholen verplicht te werken met een meldcode voor huiselijk geweld en kindermishandeling. Het doel van de wet is dat er sneller en adequater wordt ingegrepen bij vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling. In 2017 is de Wet verplichte Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling aangepast: alle beroepsgroepen die onder de werking van de wet vallen, moeten een afwegingskader (stap 4 en 5 van het stappenplan) in hun meldcode opnemen. En de beroepskrachten moeten vanaf 1 januari 2019 werken met deze herziende meldcode. Daarin staat beschreven welke situaties de veiligheid van kinderen zodanig bedreigen dat melding bij Veilig Thuis altijd noodzakelijk is. Het is ingewikkeld voor leraren om signalen te herkennen, te onderkennen en daarvoor aandacht te vragen. Daarom speelt de verplichte aandachtsfunctionaris (zorgcoördinator) en de rector als eindverantwoordelijke van de school een belangrijke rol.

Het doel van dit protocol is het bespreekbaar maken van vermoedens van bovenstaande situaties en signalen aankaarten bij de verantwoordelijke instanties voor eventuele verdere hulpverlening, zodat er een einde komt aan de bedreigende situatie waarin de leerling verkeert.

Kinderen moeten in liefde en veiligheid opgroeien. Daar kunnen we met z'n allen aan bijdragen. De verbeterde meldcode biedt houvast aan alle medewerkers van Scala.

## Verbeterde meldcode met afwegingskader

Vanaf januari 2019 moeten organisaties zoals scholen met de verbeterde Meldcode en het afwegingskader werken. Het afwegingskader is een nieuw onderdeel van de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling.

De aanleiding voor de verbetering is dat te veel gezinnen in risicovolle omstandigheden buiten beeld blijven van hulpinstanties, zoals Veilig Thuis en het wijkteam. Bij kindermishandeling is sprake van een patroon van geweld en verwaarlozing, dat jarenlang kan voortduren en dat gezinsleden moeilijk zelf kunnen doorbreken. En als er hulp wordt ingezet, gaat er vaak langere tijd overheen voordat de veiligheid is hersteld en de problemen zijn afgenomen. Bovendien stopt huiselijk geweld vaak niet na één generatie: de kinderen van toen kunnen als ouders het geweld overdragen aan hun kinderen.

De verbeterde Meldcode is tot stand gekomen om deze situaties van onveiligheid beter en eerder in beeld te krijgen. In de Meldcode is in stap 4 en 5 een *afwegingskader* opgenomen. Het afwegingskader bestaat uit vijf vragen. Deze vijf vragen moeten de beroepskracht ondersteunen bij het zorgvuldig handelen als zij een vermoeden hebben dat een kind thuis mishandeld, verwaarloosd of seksueel misbruikt wordt.

In de verbeterde Meldcode is ook de *participatie van kinderen* opgenomen. Om bij vermoedens van kindermishandeling te kunnen handelen in het belang van het kind is het immers essentieel dat kinderen in het hele proces van signaleren en de daaropvolgende beslissingen betrokken worden, dat wil zeggen dat er naar hun visie gevraagd en geluisterd wordt, dat hun mening meeweegt in beslissingen en dat zij informatie krijgen. Het gaat hierbij om negen *actiepunten*, en in stap 3 is het gesprek met het kind toegevoegd aan de verplichte meldcode.

## De meldcode

De Meldcode is gebaseerd op drie pijlers: *Meldnormen*, *Situaties van Onveiligheid* en de *Afwegingsvragen*.

### Meldnormen

In welke situaties moeten beroepskrachten melden? Beroepskrachten *moeten* een melding doen bij Veilig Thuis in de volgende situaties:

1. In **alle** gevallen van (vermoedens van) ernstig huiselijk geweld en kindermishandeling, dat wil zeggen (vermoedens van) acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid. Als een (minderjarig) slachtoffer zelf om hulp vraagt, of zich uit over huiselijk geweld of kindermishandeling (disclosure), kan dat opgevat worden als een acute crisis en valt als zodanig onder deze meldnorm..
2. In alle **andere** gevallen waarin de beroepskracht meent dat hij, gelet op zijn competenties, zijn verantwoordelijkheden en zijn professionele grenzen, in onvoldoende mate effectieve hulp kan bieden of kan organiseren bij (risico's op) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.
3. Wanneer een beroepskracht die hulp biedt of organiseert om betrokkenen te beschermen tegen het risico op huiselijk geweld en/of kindermishandeling constateert dat de onveiligheid niet stopt of zich herhaalt.

### Situaties van onveiligheid

In het afwegingskader zijn er situaties vastgelegd waarin de beroepskracht *altijd* moet melden bij Veilig Thuis. Dit zijn situaties waarbij er sprake is van:

- Acute onveiligheid
- Structurele onveiligheid
- Disclosure (d.w.z. kind/volwassene geeft zelf aan slachtoffer te zijn van mishandeling /verwaarlozing)

### Acute onveiligheid

Een zorgvrager die in direct fysiek gevaar is, diens veiligheid is de komende dagen niet gegarandeerd en hij of zij heeft direct bescherming nodig.

Bij het afwegen van signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling schat een beroepskracht allereerst en voortdurend in of een betrokkene acuut (levens)gevaar loopt. Dit betreft de aanwezigheid van fysiek of seksueel geweld (met of zonder letsel) of, in geval van zorgafhankelijke kinderen of (oudere) volwassenen, de *afwezigheid* van de meest basale verzorging (waaronder eten, drinken, kleding en onderdak) maar bijvoorbeeld ook om het onnodig toedienen of juist nalaten van toedienen van medicijnen.

### Structurele onveiligheid

Er is sprake van herhaling of voortduren van onveilige situaties of geweld. Een voorgeschiedenis van huiselijk geweld of kindermishandeling is de belangrijkste voorspeller voor voortduren van onveiligheid (daderschap en slachtofferschap) in de toekomst.

### Disclosure

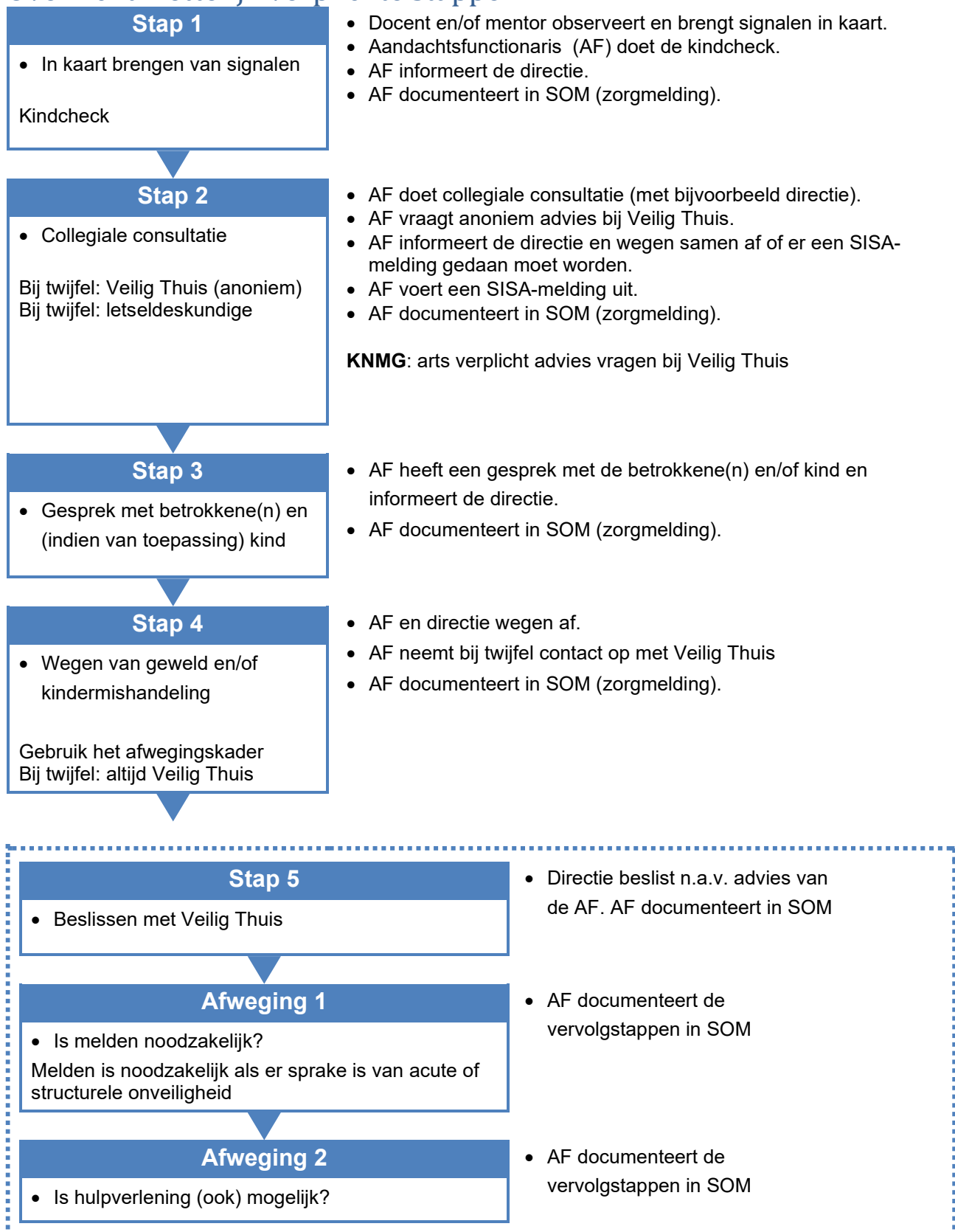
Slachtoffers die uit zichzelf een beroepskracht om hulp vragen bij huiselijk geweld of kindermishandeling of zich uiten bij een beroepskracht zonder hulp te vragen. Deze slachtoffers dienen ook bij Veilig Thuis gemeld te worden. Dit noemen we *disclosure* oftewel: onthulling. Wanneer een kind of volwassene uit zichzelf praat over mogelijk huiselijk geweld en/of kindermishandeling betekent dit veelal dat het (minderjarige) slachtoffer een acute crisis ervaart en vreest voor de veiligheid en/of het welzijn van zichzelf of gezinsleden. De drie meldnormen zijn te vertalen in vijf afwegingsvragen die u in stap 4 stelt.

Voorbeelden van acute, structurele onveiligheid en disclosure voor deze beroepspraktijk zijn te vinden in de bijlage(n).

### Afwegingsvragen

Het *afwegingskader* (toe te passen in stap 4), bevat de vijf *afwegingsvragen* waarmee beroepskrachten bij de twee beslissingen, die in stap 5 van de meldcode moeten worden genomen, worden ondersteund. Deze vragen vind je op bladzijde 7 Na de omschrijving van de van de wettelijke verplichte stappen.

## Overzicht wettelijk verplichte stappen



## Omschrijving van de stappen

Beschrijf hier hoe de stappen in uw organisatie worden gezet.

### Stap 1: In kaart brengen van signalen

- Docent en/of mentor meldt een vermoede van kindermishandeling of huiselijk geweld bij de aandachtstfunctionaris.
- De aandachtstfunctionaris start de meldcode op.
- De aandachtstfunctionaris en een lid van de directie nodige de leerling uit voor gesprek en brengen de signalen in kaart.
- Aandachtstfunctionaris (AF) doet tijdens het gesprek de kindcheck.
- AF documenteert in SOM (zorgmelding).

### Stap 2: Collegiale consultatie

- AF doet collegiale consultatie (met bijvoorbeeld directie).
- AF vraagt anoniem advies bij Veilig Thuis.
- AF informeert de directie en wegen samen af of er een SISA-melding gedaan moet worden.
- AF voert een SISA-melding uit.
- AF documenteert in SOM (zorgmelding).
- De leerling wordt door de AF geïnformeerd over het advies van Veilig Thuis

**KNMG:** arts verplicht advies vragen bij Veilig Thuis

### Stap 3: Gesprek met betrokkene(n) en kind

- Afhankelijk van het advies van Veilig Thuis nodigt de AF de ouders uit voor een gesprek met de AF en een lid van de directie.
- Er wordt met elkaar bekeken hoe het probleem kan worden aangepakt en een vervolgspraak gemaakt.
- AF documenteert in SOM (zorgmelding).
- De leerling wordt door de AF geïnformeerd over het verloop van het gesprek en de afspraken

### Stap 4: Wegen van geweld en/of kindermishandeling

- De AF en de directie wegen het geweld
  - In hoeverre is de veiligheid van het kind in het geding?
  - Hoe schat men de risico's in op kindermishandeling/huiselijk geweld?
  - Wat is uw inschatting van de aard en ernst van de problematiek?
  - Is het nodig om een melding te doen bij Veilig Thuis?
  - Is het nodig om andere vormen van hulpverlening in gang te zetten?
  - In hoeverre zijn de ouders en het kind gemotiveerd om hulp te accepteren?
  - Ervaringen met broertjes of zusjes
  - Advies externen

## Vijf afwegingsvragen

	1	<p><i>Heb ik op basis van de stappen 1 tot en met 4 van de Meldcode een vermoeden van (dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling?</i></p> <p><b>Nee:</b> Afsluiten en vastleggen in dossier. <b>Ja:</b> Ga verder met afweging 2.</p>
Meldnorm 1	2	<p><i>Schat ik op basis van de stappen 1 tot en met 4 van de Meldcode in dat er sprake is van acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid?</i></p> <p><b>Nee:</b> Ga verder met afweging 3. <b>Ja:</b> Melden bij Veilig Thuis. De afwegingen 3 tot en met 5 worden samen met Veilig Thuis doorlopen.</p>
Meldnormen 2 en 3	3	<p><i>Ben ik in staat effectieve hulp te bieden of organiseren om dreiging van (toekomstig) huiselijk geweld en/of kindermishandeling af te wenden? Bij acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid wordt deze afweging samen met Veilig Thuis doorlopen.</i></p> <p><b>Nee:</b> Melden bij Veilig Thuis. <b>Ja:</b> Ga verder met afweging 4.</p>
	4	<p><i>Aanvaarden de betrokkenen hulp om dreiging van (toekomstig) huiselijk geweld en/of kindermishandeling af te wenden en zijn zij bereid zich hiervoor in te zetten? Bij acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid wordt deze afweging samen met Veilig Thuis doorlopen.</i></p> <p><b>Nee:</b> Melden bij Veilig Thuis. <b>Ja:</b> Hulp bieden of organiseren, ga verder met afweging 5.</p>
	5	<p><i>Leidt de hulp binnen de gewenste termijn tot de noodzakelijke resultaten ten aanzien van de veiligheid en/of het welzijn (herstel) van alle betrokkenen? Bij acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid wordt deze afweging samen met Veilig Thuis doorlopen.</i></p> <p><b>Nee:</b> (Opnieuw) melden bij Veilig Thuis. <b>Ja:</b> Hulp opstarten met afspraken over het volgen van toekomstige (on)veiligheid met betrokkenen en samenwerkingspartners.</p>

## Stap 5: Beslissen met Veilig Thuis:

### 1. Ouder erkent probleem en wil hulp ontvangen van:

Actiepunten:

- Doorverwijzing aankondigen bij ouders
- Na 2 weken checken of ouders hulp hebben gezocht.
- Afspraken omtrent doorverwijzing naar de hulpverlenende-organisatie vastleggen in het leerling dossier.
- Leerling wordt geïnformeerd

### 2. De (reeds bestaande) hulp blijkt niet voldoende te zijn, of er is alsnog een vermoeden van kindermishandeling of huiselijk geweld



**Actiepunten:**

- Bespreken met de ouders en aangegeven dat onze zorg blijft bestaan aankondigen dat school een melding gaat doen.  
Leerling informeren

De melder neemt bij een melding samen met Veilig Thuis de laatste drie vragen van het afwegingskader door.

## Wettelijke verplichtingen

### Verantwoordelijkheid

Scholen dragen een eigen verantwoordelijkheid voor het signaleren van huiselijk geweld en kindermishandeling en voor het ondernemen van actie na het signaleren. De signalen moeten worden doorgegeven aan de instanties die hulp kunnen bieden aan het gezin. Leerkrachten hebben hierin een duidelijke taak. Zij zien de kinderen regelmatig en kunnen opvallend of afwijkend gedrag signaleren. Nadat zij signalen hebben opgemerkt is het ook hun taak om direct de aandachtsfunctionaris of de directie van de school te informeren, waarna het protocol wordt gevolgd.

De directie steunt de aandachtsfunctionaris bij deze taak en zij geven sturing aan de uitvoering van het protocol. Zij zijn er verantwoordelijk voor dat de signalen bij de juiste instantie terechtkomen. Dit betekent dat er enige deskundigheid moet zijn in het signaleren en in het omgaan met de signalen van kindermishandeling.

De aandachtsfunctionaris adviseert de directie bij het implementeren en borgen van het protocol 'Meldcode Huiselijk geweld en Kindermishandeling' binnen de eigen organisatie (school). De aandachtsfunctionaris zorgt ervoor dat collega's op de hoogte worden gesteld van actuele informatie op het gebied van signaleren van huiselijk geweld en kindermishandeling.

De directie van de school draagt zorg voor het opnemen van het protocol in het kwaliteitsbeleid van de school en het informeren van ouders en medewerkers over dit beleid.

In het protocol zijn de genoemde fases uitgewerkt en zijn de verantwoordelijke personen opgenomen. De eindverantwoordelijkheid om signalen rond huiselijk geweld en kindermishandeling te signaleren en de beslissingen die genomen worden in de meldcode ligt bij de directie. Het is daarom van wezenlijk belang dat de directeur alert is op wat zich afspeelt op zijn school.

De meldcode geldt voor alle medewerkers die voor Scala Molenwatering werkzaam zijn en die in dit verband aan leerlingen van de school zorg, begeleiding of onderwijs bieden. Alle nieuwe medewerkers ontvangen bij aanvang van hun aanstelling op Scala Molenwatering mapje met daarin o.a. het doel en het stappenplan van de Meldcode via de BOS (begeleider op school) en waar deze te vinden is. Alle medewerkers ontvangen een mail met daarin een link naar de Meldcode in het personeelsportaal van Scala. Jaarlijks wordt in de INFO een korte beschrijving opgenomen van de Meldcode en worden de namen van de directe en indirecte aandachtsfunctionaris genoemd.

De meldcode is een jaarlijks terugkerend agendapunt op het overleg tussen zorgcoördinator en directie tijdens. Het gebruik van de meldcode wordt twee keer per jaar (december en juli) besproken, geëvalueerd en indien nodig bijgesteld of aangepast.

Indien afgeweken wordt van dit protocol, omdat de praktijk gebiedt anders te handelen, dan is het noodzakelijk de werkwijze te motiveren en documenteren.

### Vertrouwelijke informatie

Tijdens het uitvoeren van de stappen in het protocol, is het belangrijk dat er zorgvuldig gehandeld wordt. Er is immers sprake van persoonlijke informatie over kinderen en gezinnen

Een ouder en/of wettelijk vertegenwoordiger heeft het recht om het dossier van zijn/haar kind in te zien. Inzage kan worden geweigerd wanneer het belang van het kind, de melder en/of informant wordt geschaad.

Op 25 mei 2018 is de nieuwe privacywetgeving (AVG) van kracht geworden. De AVG is een algemeen kader dat niet inspeelt op specifieke situaties, zoals een vermoeden van kindermishandeling. Daarom geldt als algemene regel dat een specifieke wet voor een bepaalde sector prevaleert boven de algemene norm van de AVG. Dat geldt dus bijvoorbeeld voor de Wetten PO, VO, Leerplichtwet etc. De wet Meldcode gaat dus ook voor de AVG. Het recht om dossier aan te maken en te melden bij Veilig Thuis is dus van toepassing.

Informatie over kinderen en gezinnen blijft altijd binnenshuis. Emoties kunnen de privacy in gevaar brengen door de wens deze te delen met collega's. Dit is begrijpelijk, maar qua privacy niet de juiste manier om met de situatie om te gaan. Daarom worden alleen personen die in het stappenplan genoemd worden betrokken.

Contact met andere instellingen kan alleen na toestemming van de ouder of wettelijk vertegenwoordiger. Contact met andere instellingen zonder toestemming kan alleen anoniem. Het gezin of kind mag dan niet bekend worden gemaakt. Een uitzondering hierop is het contact met Veilig Thuis. Dit kan zonder toestemming van ouders of wettelijke vertegenwoordiger.

## Documenteren

Voor het documenteren van de meldcode wordt gebruik gemaakt van het document *Format Documenteren Meldcode MW*. (zie bijlage 3). Dit document is strikt vertrouwelijk. In dit document worden aan de hand van de 5 stappen van de meldcode de volgende zaken beschreven.

- De gegevens van leerling (naam, klas, geboortedatum, leeftijd en geslacht)
- Stap 1: Verslag van het in kaart brengen van signalen d.m.v. een gesprek met de leerling. (concreet + wanneer, hoe vaak, neemt het toe/af, wanneer/welke momenten)
  - Is er een aanleiding voor dit gedrag (situatie) aan te wijzen?
  - Wat is het gevolg van het gedrag?
  - Wordt de zorg door betrokkenen (collega's, ouders, leerling, ...) gedeeld?
  - Herkennen de betrokkenen (collega's, ouders, leerling, ...) het gedrag (situatie) en herkennen betrokkenen de zorg?
  - Welke acties zijn al ondernomen? Door wie?
  - Wat gaat goed (concreet)
  - *Kindcheck: zijn er broers/zussen bij ons op school?*
- Stap 2: Collegiale consultatie
  - (Anoniem) ingebracht en besproken met :
  - Advies:
- Stap 3: Gesprek met leerling en/of ouders
  - Reactie ouders
  - Aanpak van het probleem. Actiepunten:
  - Vervolgafpraak:
  - Teruggekoppeld aan: door: (\_\_\_\_) op \_\_\_\_-\_\_\_\_-\_\_\_\_\_
- Stap 4: Wegen van het geweld
  - In hoeverre is de veiligheid van het kind in het geding?
  - Hoe schat u de risico's in op kindermishandeling/huiselijk geweld?
  - Wat is uw inschatting van de aard en ernst van de problematiek?

- Is het nodig om een melding te doen bij Veilig Thuis?
- Is het nodig om andere vormen van hulpverlening in gang te zetten?
- In hoeverre zijn de ouders en het kind gemotiveerd om hulp te accepteren?
- Ervaringen met broertjes of zusjes
- Advies externen
- **Stap 5: Beslissen: Hulp organiseren of melden**
  - **Ouder erkent probleem en wil hulp ontvangen van:**
    - Actiepunten:
      - doorverwijzing aankondigen bij ouders \_\_\_\_ - \_\_\_\_ - \_\_\_\_
      - na 2 weken ( \_ - \_ - \_ ) checken of ouders hulp hebben gezocht.
      - Afspraken omtrent doorverwijzing naar de hulpverlenende organisatie vastleggen in het leerling dossier. Hoe we het kind blijven volgen:
  - **De (reeds bestaande) hulp blijkt niet voldoende te zijn, of er is alsnog een vermoeden van kindermishandeling of huiselijk geweld**
    - Actiepunten:
      - besproken met de ouders en/of het kind en aangegeven dat onze zorg blijft bestaan aangekondigd melding te doen op \_\_\_\_ - \_\_\_\_ - \_\_\_\_.
      - Melding VT gedaan op \_\_\_\_ - \_\_\_\_ - \_\_\_\_ schriftelijk/via meldingsformulier
      - Gegevens melding:
      - Wat er met de melding door VT is gedaan
      - Hoe we het kind blijven volgen:
      - NB bij Verhuizing:  
 Leerling is verhuisd op \_\_\_\_ - \_\_\_\_ - \_\_\_\_ en heeft school verlaten op \_\_\_\_ - \_\_\_\_ - \_\_\_\_  
 Overdracht van informatie door (\_\_\_\_) naar zoco nieuwe school gedaan op \_\_\_\_ - \_\_\_\_ - \_\_\_\_

Het ingevulde document *Format Documenteren Meldcode MW* wordt opgeslagen onder de *zorgmeldingen* in het dossier van de leerling in SOM. Deze zorgmelding is alleen toegankelijk voor de schoolleiding en de zorgcoördinator.

Persoonlijke werkaantekeningen worden na het opnemen in het document *Format Documenteren Meldcode MW* vernietigd. Ook informatie die niet (meer) relevant is wordt vernietigd. De inhoud van het document *Format Documenteren Meldcode MW* is bekend bij de leerling en de ouders (wettelijke vertegenwoordigers van de leerling). Uitzonderingen op dit laatste zijn:

- Signalen die eerst nog intern besproken moeten worden, voordat de aandachtsfunctionaris en de directie in gesprek gaan met de ouders.
- Signalen die niet besproken kunnen worden vanwege de veiligheid van de leerling, het gezin of de beroepskracht.

Bij het maken van de verslagen wordt uiterst zorgvuldig te werk gegaan. Er wordt in het verslag waarneembaar gedrag beschreven en zijn we uiterst terughoudend met interpretaties. De belangrijkste punten uit het verslag en afspraken worden aan het einde van het gesprek met de leerling en de ouders (wettelijke vertegenwoordigers van de leerling) gedeeld. Dit vormt tegelijk een leidraad voor eventuele volgende gesprekken met de verzorger(s).

Schriftelijke informatie wordt niet zonder toestemming van ouders of wettelijke vertegenwoordiger aan derden verstuurd. Een uitzondering hierop vormt Veilig Thuis. Schriftelijke informatie die de school van derden ontvangt, moet ook met toestemming van de ouders of wettelijke vertegenwoordiger zijn verstuurd. Als dit niet zo is, wordt de informatie terug te sturen.

## Instructie gebruik Kindcheck

De Kindcheck is onderdeel van de Wet Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Doel van de Kindcheck is om broertjes en/of zusjes van de leerling in beeld te brengen, die (ernstig) risico lopen mishandeld of verwaarloosd te worden door de situatie waarin hun ouder(s) verkeert of verkeren. De Kindcheck vindt plaats in **stap 1 van de Meldcode**. De Kindcheck geldt voor alle beroepskrachten die onder de Wet verplichte Meldcode vallen.

## Deskundigheid eergerelateerd geweld/meisjesbesnijdenis

Er gelden specifieke aandachtspunten als er sprake is van (een vermoeden van) eergerelateerd geweld. Zo dient men in deze zaken altijd een deskundige te raadplegen, omdat het collectieve karakter van deze vorm van geweld specifieke expertise vraagt. U kunt een op het gebied van eergerelateerd geweld deskundige raadplegen of Veilig Thuis.

Bij acute bedreiging van de veiligheid worden de stappen versneld, zo nodig binnen een uur. Denk hierbij aan (vermoedens van) een gedwongen huwelijk, achterlating, eerwraak die op (zeer) korte termijn dreigen plaats te vinden. Niet ingrijpen kan leiden tot moeilijk of niet omkeerbare situaties. Neem in dergelijke gevallen direct contact op met een aandachtsfunctionaris eergerelateerd geweld bij de politie of een andere in uw eigen Meldcode vermelde deskundige op dit specifieke terrein.

Vrouwelijke genitale verminking, contact opnemen met de aandachtsfunctionaris VGV van Veilig Thuis

## Meldrecht, meldplicht en zorgplicht

In de Wet op de jeugdzorg (2005) is het **meldrecht** vastgesteld. Dit betekent dat je wettelijk het recht hebt een melding te doen en daarbij ook alle relevante gegevens over te dragen aan Veilig Thuis. Het belang van het kind gaat hierbij vóór het belang van de privacy van het gezin.

Als je vermoedt dat ouders, verzorgers of andere naasten een leerling mishandelen, dan heb je het recht dit te melden bij het Veilig Thuis. Je hebt daarvoor geen toestemming nodig van de ouders. Ook wanneer u een beroepsgeheim heeft, geeft het meldrecht je het recht om uw vermoeden bij het Veilig Thuis te melden.

Het meldrecht geeft je ook het recht om informatie over uw leerling te geven als Veilig Thuis daar in verband met een onderzoek om vraagt (artikel 53 lid 3 Wet op de Jeugdzorg). Ook hiervoor heb je geen toestemming van ouders nodig. Maar helemaal vrijblijvend is het meldrecht niet. Als er sprake is van kindermishandeling en als blijkt dat je school hier niet adequaat op gereageerd heeft, dan is het bevoegd gezag verplicht om een onderzoek in te stellen. Het bevoegd gezag onderzoekt waarom de school aanwijzingen voor kindermishandeling gemist heeft of waarom de school

onvoldoende actie heeft ondernomen om de leerling te helpen en het geweld te stoppen. Na dit onderzoek moet het bevoegd gezag vervolgens maatregelen treffen om deze situatie in de toekomst te voorkomen.

In de wet op de Jeugdzorg is ook de **meldplicht** opgenomen:

Wanneer een medewerker van een instelling het vermoeden heeft dat een medewerker van dezelfde instelling zich schuldig maakt aan kindermishandeling moet hij dit direct melden bij zijn directie en het bestuur. Deze hebben de plicht direct Veilig Thuis hiervan in kennis te stellen.

Naast het meldrecht heeft iedere burger in Nederland een **zorgplicht**. Dit houdt in dat je de plicht tot zorgen voor het kind hebt. Aan de ene kant de plicht tot zorgen voor het kind en aan de andere kant de privacywetgeving in de vorm van de AVG. Dat betekent dat je niet zomaar gegevens zonder toestemming mag geven aan derden.

Dit heet een conflict van belangen. Bij een conflict van belangen weeg je zorgvuldig de belangen die in het geding zijn af. Dat doe je door het protocol te volgen en door alle stappen die je zet, schriftelijk te vermelden in het dossier. Wanneer je dit doet, kun je voldoen aan de zorgplicht en het meldrecht zonder bijvoorbeeld juridisch te worden vervolgd.

# Participatie van de leerling

## Leerling als cruciale gesprekspartner

Om bij vermoedens van kindermishandeling of huiselijk geweld te kunnen handelen in het belang van het kind, is het essentieel dat kinderen in het hele proces van signaleren en de daaropvolgende beslissingen betrokken worden, dat wil zeggen dat er naar hun visie gevraagd en geluisterd wordt, dat hun mening meeweegt in beslissingen en dat zij informatie krijgen. De leerling is dus een cruciale gesprekspartner.

Tijdens het eerst gesprek met de leerling wordt aan de leerling door de aandachtsfunctionaris uitgelegd:

- Wat het doel is van het gesprek
- Wat de rol is van de aandachtsfunctionaris en de directie in de Meldcode
- De leerling wordt geïnformeerd over hun recht om op te groeien zonder geweld
- Dat de mening van de leerling wordt meegenomen in de te nemen stappen, maar dat daarvan afgeweken kan worden als de veiligheid van de leerling in gevaar komt.
- Dat de aandachtsfunctionaris de leerling informeert over iedere stap die gezet wordt en wanneer die informatie met de leerling gedeeld wordt. Dit is vastgelegd in de 5 stappen van de meldcode.

De participatie van de leerling bij de Meldcode is dus een continu proces dat zich niet beperkt tot één geïsoleerd moment waarop de leerling wordt gesproken om informatie te geven of te verkrijgen, maar een voortdurend proces van wederzijdse informatie-uitwisseling tussen de leerling en de aandachtsfunctionaris

## Recht op klacht en verzet

Het kan zijn dat een leerling het niet eens is met de beslissing. De leerling heeft dan het recht op het geven van zijn of haar visie. Er wordt door de aandachtsfunctionaris geluisterd naar de mening van de leerling. De aandachtsfunctionaris en de leerling zoeken samen een manier om met het bezwaar van de leerling om te gaan of het bezwaar van de leerling kan worden weggenomen, omdat het gestoeld is op een onterechte angst of misvatting.

Als een leerling het oneens blijft met het besluit, dan wordt de leerling geïnformeerd over het recht om de uitkomst van een beslissing aan te vechten, te beïnvloeden of een klacht in te dienen.

## Bijlage 1 In gesprek met ouders/volwassenen

Bespreek met ouders in ieder geval de zorg die je hebt over het kind. Vertel feitelijk wat de zorgen zijn en vraag na aan of de ouders deze zorg herkennen. Vertel ook wat goed gaat met het kind. Houd bij het delen van de zorg rekening met mogelijke reacties van schrik, boosheid of verdriet en wees je ervan bewust dat dit doorgaans normale reacties zijn op een vervelende boodschap. Kijk tijdens het gesprek wat het verhaal wat het verhaal bij ouders losmaakt, hoe ze reageren, of ouders als hulp krijgen en wat er kan gebeuren om de om de zorg te verminderen. Ga na wat de mogelijkheden voor hulp zijn binnen het eigen sociale netwerk van het gezin, bijvoorbeeld om het gezin te ontlasten. Ouders hebben vaak tijd nodig om over de geuite zorgen na te denken. Het kan dus zijn dat één gesprek niet voldoende is. Het is dan verstandig om direct een vervolgspraak te maken. Bepaal van tevoren welke hulp ja als school kan bieden en voor welke hulp andere instanties zijn.

Tips voor het gesprek met ouders:

- Maak het doel van het gesprek duidelijk
- Omschrijf bij het delen van zorgen concreet wat je zorg is zonder het woord kindermishandeling te gebruiken
- Vertel ouders wat de feitelijke signalen zijn die het kind aangegeven heeft
- Vraag of ouders de genoemde concrete waarnemingen herkennen en hoe ze deze verklaren
- Respecteer de (ervarings-)deskundigheid m.b.t. hun kind
- Spreek de ouders aan op hun verantwoordelijkheid als opvoeder
- Nodig ouders uit om te praten door open vragen te stellen (wie, wat, waar, hoe, wanneer)
- Praat vanuit jezelf (ik zie dat ...)
- Wees eerlijk en open, pas op voor vrijblijvendheid
- Vraag hoe ouders de geuite zorgen beleven
- Leg afspraken en besluiten na afloop van het gesprek kort en zakelijk vast en geef de ouders een kopie
- Kies in het gesprek die invalshoek die aansluit bij de specifieke cultuur en gewoonten van een gezin
- Laat een kind niet tolken voor zijn ouders
- Doe geen toezeggingen die je niet waar kunt maken
- Ga na of er al hulp in het gezin is
- Als ouders zich dreigend uitlaten (wat uitzonderlijk is), benoem dat de ouder dreigt en stop het gesprek
- Wanneer ouders helemaal opgaan in hun eigen emoties, haal de ouder dan terug naar het hier en nu, bijvoorbeeld door te vragen of er suiker of melk in de koffie moet
- Wanneer je met ouders jouw zorg over hun kind wilt bespreken, kun je gebruik maken van “hulpzinnen”

Enkele voorbeelden

*Inleidende zinnen*

- Ik wil met u praten over veranderingen in het gedrag van uw kind
- Ik maak me zorgen over uw kind, omdat ....
- Er is een verandering ontstaan in de groep, sindsdien is uw kind.....

*De werkelijke boodschap*



Vanuit het benoemen van feiten, kan die als volgt luiden:

- Mij valt op....., het lijkt.....
- Ik merk, ik hoor, ik zie, ik denk
- Uw kind is de laatste tijd wat stiller (onconcentreerd, rumoerig, drukker, afwezig, verdrietig, boos) en daar maak ik me zorgen over
- Uw kind heeft de laatste tijd moeite met andere kinderen, mij valt op..
- Hoe gaat het bij u thuis?
- Uw kind heeft in een gesprek met mij de volgende dingen aangegeven

Het vervolg

Ik wil graag nog eens met u praten om te kijken of er verandering in het gedrag van uw kind heeft plaatsgevonden

Tot slot

Vraag Veilig Thuis of andere betrokken instellingen om advies of ondersteuning voor gespreksvoering met ouders

## Bijlage 2 Definities en voorbeelden acute, structurele onveiligheid en disclosure

In samenspraak met Veilig Thuis zijn standaard definities en voorbeelden opgesteld. Deze voorbeelden zijn gericht op de praktijk van het onderwijs, bijvoorbeeld: basisonderwijs, voortgezet onderwijs, speciaal onderwijs en leerplicht.

### Acute onveiligheid

Definitie	Een persoon is in direct fysiek gevaar, diens veiligheid is de komende dagen niet gegarandeerd en hij of zij heeft direct bescherming nodig.
Toelichting	Bij het afwegen van signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling schat een beroepskracht allereerst en voortdurend in of een betrokkene acuut (levens)gevaar loopt. Dit betreft de aanwezigheid van fysiek of seksueel geweld (met of zonder letsel) of, in geval van zorgafhankelijke kinderen of (oudere) volwassenen, de afwezigheid van de meest basale verzorging (waaronder eten, drinken, kleding en onderdak) maar bijvoorbeeld ook het onnodig toedienen van medicijnen of het verrichten van onnodige zorg.
Voorbeelden	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Door geweld toegebrachte verwonding die medische behandeling behoeft.</li> <li>• (Ernstig) letsel met een vermoeden dat dit is toegebracht, of een poging daartoe.</li> <li>• Poging tot verwurging.</li> <li>• Wapengebruik.</li> <li>• Geweld tijdens de zwangerschap.</li> <li>• (Vermoeden van) seksueel misbruik of seksueel geweld of seksuele exploitatie van kinderen jonger dan 18 jaar.</li> <li>• Acute bedreiging om zichzelf of een naaste (waaronder (ex)-partner, kinderen of familielid) te doden, ernstig letsel toe te brengen of hun vrijheid te benemen (familiedrama, eerwraak, vrouwelijke genitale verminking).</li> <li>• Onthouden van zorg die acuut de gezondheid bedreigt van -9 maanden tot + 100 jaar, waaronder het onthouden van voedsel.</li> <li>• Als een ouder/verzorger (medische) klachten/aandoeningen bij een kind verzint/aandikt, (medische) onderzoeksgegevens betreffende bij het kind bestaande klachten en afwijkingen vervalst of in het kader van een onderzoek selectief verstrekt of (medische) klachten en afwijkingen bij het kind daadwerkelijk veroorzaakt.</li> <li>• Vrijheidsbeperkende maatregel voor pleger loopt af zonder dat er afdoende veiligheidsmaatregelen genomen zijn.</li> <li>• Acuut onveilige situatie bestaat of zorg dreigt weg te vallen vanwege suïcidepoging, automutilatie, acuut psychiatrisch beeld, intoxicatie door alcohol of drugs.</li> <li>• Noodgedwongen vlucht van huis door (dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.</li> <li>• Een minderjarig kind dat alleen gelaten wordt in huis zonder toezicht en verzorging van een volwassene.</li> </ul>

- Minderjarigen die opgesloten worden in huis en onthouden worden van eten en drinken.
- Minderjarigen die met een alleenstaande ouder leven, waarbij deze ouder een acute psychose krijgt.

### Structurele onveiligheid

Definitie	Er is sprake van herhaling of voortduren van onveilige situaties of van geweld.
Toelichting	Een voorgeschiedenis van huiselijk geweld of kindermishandeling is de belangrijkste voorspeller voor voortduren van onveiligheid (daderschap en slachtofferschap) in de toekomst. In de afweging of sprake is van structurele onveiligheid is ten minste over de volgende factoren informatie nodig: herhaling van geweld /onveiligheid, oudersignalen en eventuele kindsignalen/signalen van slachtoffers.
Voorbeelden	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Minderjarigen die opgroeien bij ouders met zodanig ernstige problematiek ten gevolge van verstandelijke beperking, middelenverslaving, psychische problematiek dat de fysieke en emotionele veiligheid van het kind bij herhaling en/of voortdurend wordt bedreigd en de ontwikkelmogelijkheden van deze minderjarigen structureel ingeperkt worden.</li> <li>• Ernstige verwaarlozing die voor jonge opgroeiende kinderen blijvende schade kan veroorzaken.</li> <li>• Minderjarigen die een hoog schoolverzuim hebben.</li> <li>• Minderjarigen die stelselmatig getuige zijn van huiselijk geweld.</li> <li>• Minderjarigen die geregeld fysiek mishandeld worden.</li> <li>• Psychische en/of fysieke mishandeling door escalerende vormen van langdurige stalking in partnerrelaties.</li> </ul>

### Disclosure

Definitie	Slachtoffers die uit zichzelf een beroepskracht om hulp vragen of zich uiten bij (mogelijk) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.
Toelichting	Wanneer een slachtoffer, kind of volwassene, uit zichzelf een beroepskracht om hulp vraagt bij mogelijk huiselijk geweld en/of kindermishandeling of zich hierover uit, zonder hulp te vragen, betekent dit veelal dat het (minderjarige) slachtoffer een acute crisis ervaart en vreest voor de veiligheid en/of het welzijn van zichzelf of gezinsleden. Het met onvoldoende voorbereiding met de ouders/pleger(s) bespreken van de (door het slachtoffer) geuite zorgen kan leiden tot (verergering van) situaties van acute of structurele onveiligheid. Dit geldt uitdrukkelijk ook voor specifieke vormen van huiselijk geweld zoals (ex-)partnerstalking, huwelijksdwang, eengerelateerd geweld en ouderenmishandeling. Een professionele norm tot melden betekent in dit geval zorgvuldige afstemming over de vervolgcacties tussen de beroepskracht, Veilig Thuis en het slachtoffer.

## Bijlage 3 Format documenteren meldcode MW

**\* VERTROUWELIJK \* De meldcode – Documenteren \* VERTROUWELIJK \***

Naam Leerling: \_\_\_\_\_ klas: \_\_\_\_\_

Geboortedatum: \_\_\_ - \_\_\_ - \_\_\_\_\_ Leeftijd: \_\_\_ jaar geslacht: M/V

Verslaglegger: \_\_\_\_\_ (\_\_\_\_) Rol: \_\_\_\_\_

**Stap 1: In kaart brengen van signalen** datum: \_\_\_ - \_\_\_ - \_ verslaglegger: (\_\_\_\_)

**Signalen** (concreet + wanneer, hoe vaak, neemt het toe/af, wanneer/welke momenten)

Is er een aanleiding voor dit gedrag (situatie) aan te wijzen?

Wat is het gevolg van het gedrag?

Wordt de zorg door betrokkenen (collega's, ouders, leerling, ...) gedeeld?

Herkennen de betrokkenen (collega's, ouders, leerling, ...) het gedrag (situatie) en herkennen betrokkenen de zorg?

Welke acties zijn al ondernomen? Door wie?

Wat gaat goed (concreet)

*Kindcheck: zijn er broers/zussen bij ons op school?* \_\_\_\_\_

**Stap 2: Collegiale consultatie** datum: \_\_\_ - \_\_\_ - \_\_\_ verslaglegger: (\_\_\_\_)

(Anoniem) ingebracht en besproken met

Advies:

**Stap 3: Gesprek met leerling en/of ouders**

**A. Voorbereiding:** datum: \_\_\_ - \_\_\_ - \_\_\_\_\_ verslaglegger: (\_\_\_\_)

Het gesprek is: \_\_\_\_\_ dag \_\_\_ - \_\_\_ - \_\_\_\_\_ van \_\_\_:\_\_\_ uur tot \_\_\_:\_\_\_ uur

in kamer/ruimte \_\_\_\_\_ (denk aan privacy/niet storen/veiligheid) Wie ontvangt ouders? (\_\_\_\_)

Ouder(s)/verzorger(s) uitnodigen door: (\_\_\_\_) via mail/telefoon Tolk nodig?  
Ja/Nee

Gespreksvoerders: (\_\_\_\_) functie: \_\_\_\_\_ & (\_\_\_\_) functie: \_\_\_\_\_

**Welke zorgen delen** Stel gezamenlijk vast op basis van welke (concrete) zorgen en signalen je het gesprek voert en welke insteek je kiest: invullen bij B.2

Doel van het gesprek \_\_\_\_\_

**B. Het Gesprek:** datum: \_\_\_\_ - \_\_\_\_ - \_\_\_\_\_ verslaglegger: (\_\_\_\_)

Begintijd: \_\_\_\_:\_\_\_\_ Eindtijd: \_\_\_\_:\_\_\_\_ Kamer: \_\_\_\_\_ Aanwezig:

**1. Begin van het gesprek** De medewerker stelt de ouder(s) op hun gemak.

**2. Aanleiding van het gesprek** De medewerker vertelt de aanleiding voor de afspraak aan de ouder(s): dit kan bijvoorbeeld zijn de zorg om het kind op grond van eigen waarnemingen in de klas of op school, door psychische verwaarlozing van anderen (leerkracht, conciërge, leerlingen, ...), door de ouder zelf aangegeven problemen, of omdat de medewerker zich over de ouder zorgen maakt. Geef aan met wie de signalen (anoniem) besproken zijn.

**3. Reactie ouders** De ouder krijgt de gelegenheid hierop te reageren door een open vraag van de medewerker en door de luisterende houding. Als de ouder(s) de zorg niet delen verduidelijkt de medewerker de eigen beleving en stimuleert de ouders om vragen te stellen en om hun problemen te uiten. In samenspraak met de ouder(s) wordt een/het probleem vastgesteld.

**4. Aanpak van het probleem** Hierbij tracht men samen met de ouders oplossingen te bedenken. De medewerker geeft de mogelijkheden voor hulp aan die de school of andere instanties kunnen bieden. De ouders worden aangesproken op hun verantwoordelijkheid voor de zorg van hun kind, maar het moet voor de ouders ook duidelijk zijn dat de school een eigen verantwoordelijkheid draagt in deze zorg.

Actiepunten:

\* (\_\_\_\_) Terugkoppelen aan betrokkenen via:

**5. Samenvatting** De medewerker vat het besprokene en de gemaakte afspraken samen. Er wordt aan de ouder(s) gevraagd of zij het met deze samenvatting eens zijn. De medewerker deelt mee dat de afspraken in het leerlingdossier worden genoteerd. Als de ouder(s) na dit gesprek geen probleem zien en geen verdere stappen willen ondernemen overlegt de medewerker met de aandachtsfunctionaris

vervolgafspraak: \_\_\_\_\_ dag \_\_\_\_ - \_\_\_\_ - \_\_\_\_\_ om \_\_\_\_:\_\_\_\_ uur

Teruggekoppeld aan: \_\_\_\_\_ door: (\_\_\_\_) op \_\_\_\_ - \_\_\_\_ - \_\_\_\_\_

**Stap 4: Wegen van het geweld** datum: \_\_\_\_ - \_\_\_\_ - \_\_\_\_\_ verslaglegger:

(\_\_\_\_)

Door: (\_\_\_\_), (\_\_\_\_),

In hoeverre is de veiligheid van het kind in het geding?

Hoe schat u de risico's in op kindermishandeling / huiselijk geweld? \_\_\_\_\_

Wat is uw inschatting van de aard en ernst van de problematiek?

Is het nodig om een melding te doen bij Veilig Thuis?

Is het nodig om andere vormen van hulpverlening in gang te zetten?

In hoeverre zijn de ouders en het kind gemotiveerd om hulp te accepteren?

Ervaringen met broertjes of zusjes

Advies externen

Balansmodel (zie volgende pagina)

*Bij twijfel kunt u ten alle tijde contact opnemen met Veilig Thuis om advies of consult te vragen. Daarbij hoeft u de naam van het kind (gezin) niet te noemen.*

Casusregisseur (maar iedereen verantwoordelijk) =

### **Stap 5: Beslissen: Hulp organiseren of melden**

**A.** Ouder erkent probleem en wil hulp ontvangen van

Actiepunten:

\* doorverwijzing aankondigen bij ouders \_\_\_ - \_\_\_ - \_\_\_\_\_

\* na 2 weken (= \_\_\_ - \_\_\_ - \_\_\_\_\_) checken of ouders hulp hebben gezocht.

\* Afspraken omtrent doorverwijzing naar de hulpverlenende organisatie vastleggen in het leerlingdossier.

\* Hoe we het kind blijven volgen: \_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_

**B. De** (reeds bestaande) hulp blijkt niet voldoende te zijn, of er is alsnog een vermoeden van kindermishandeling of huiselijk geweld

**Actiepunten:**

\* besproken met de ouders en/of het kind en aangegeven dat onze zorg blijft bestaan aangekondigd melding te doen op \_\_\_ - \_\_\_ - \_\_\_\_\_.

\* Melding VT gedaan op \_\_\_ - \_\_\_ - \_\_\_\_\_ schriftelijk/via meldingsformulier

Gegevend melding: \_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_

\* Wat er met de melding door VT is gedaan \_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_

\* Hoe we het kind blijven volgen: \_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_

*Wanneer u zorgen blijft houden of wanneer er zich opnieuw signalen van kindermishandeling / huiselijk geweld voordoen, dan komt u opnieuw in actie. Neem z.s.m. contact op met Veilig Thuis en bespreek met hen dat u (nog altijd / opnieuw) signalen opmerkt. Dit kan tot een tweede melding leiden, waarbij Veilig Thuis opnieuw de verantwoordelijkheid heeft om de zaak te onderzoeken.*

**NB bij Verhuizing:**

Leerling is verhuisd op \_\_\_ - \_\_\_ - \_\_\_\_\_ en heeft school verlaten op \_\_\_ - \_\_\_ - \_\_\_\_\_

Overdracht van informatie door (\_\_\_\_) naar zoco nieuwe school gedaan op \_\_\_\_\_

